

Lo Limon

De Michel Graciet de Sostons (40)

Purmèr prèmi deus Calams Bearnés, categoria « Anecdòtas »

Aqueth brunèu tintat verdolàs, espés liquide saumastre qu'es d'un narriós mescladís trebatent dense e terrós, que son colorats los braus, l'immense estuari, los innumerables estèirs e jalas e plan solide lo suberbèth fluvi Garona, hasent la fiertat deu celèbre pòrt de la lua : Bordèu capdulh d'Aquitània.

Quant de còps qu'èi entenut esclamadís de degost davant aquera espessa e cascanta aiga lamescudà hòrt trebosa, e tròp de comentaris perpicós trebulòcis desagradius.

Las gents dab l'arrèrueilh de l'avièner pròche, pensavan véder aquí ua consequéncia de la pollucion inevitabla d'on tot lo planèta sofreish uei, d'un biaish ecologic de la natura terrèstra, en efèit.

Mes que non, bissè ! Aquesta desagradiva color e soa consisténcia de las aigas de Gironda e deus fluvis Garona e Dordonha qui s'i aigabarrejan dens un trebolh ahupat, qu'es la pesuga limpòrra, plan solide lo rebat plan-heitor naturau au bèth hons de nòsta tèrra pregonda !

Los nòstes davancèrs que'us an vist tot parièr, com autanplan los Aquitano-Romans qui construsivan las lors villas au ras d'aqueths arriubordèrs que los preïstorics qui descobriuan esbaudits, los brius contradictòris de l'estuari e los braus, la màger part deu temps hangós e mauvedís. Shens oblidar de temps en quan las granas mauparadas sobèrnas e sustot los fenomenaus mascarets redobtables per soas sobtas pujadas en poténcia d'ua rapiditat lambrequjanta, de segur hòrt dangerosa.

Que cau subertot brembà's d'aqueth suberbèth mot : lo limon, aperat tanben lamèsca o braudèr, qui hè seguir per la pensada au son carreï de ròcas sedimentàrias, esclatadas dab ua viruléncia mei que mei hòrt devastadora suu son passatge, e qui ne pòden pas contarotlar malurosament.

Mes tanben, sarròts de tèrras bodigadas e tantolhadas dab depòst en suspension com un granilhós brisadís consistent e arpatejat. Los nombrós carreïts entascats de capsús a capvath son passats au cedaç deus brius e corrents a trucamartèra d'ua gran aviada poderosa e envaranaira. Las granas aigas aquitanas son limonosas e hangosas, carrejant dab poténcia atòmes arremoliaires vienuts de la matriça deu monde pregond !

Qu'es la doçor d'aqueth limon originau qui's tròba en argila fina dens las canavèras irisadas deus estèirs, paluds e totas las tèrras mei que segur aigassudas aus entors de l'immense grau d'Aquitània.

Qu'es la pròva shens contèsta que nòsta suberbèra Aquitània que vien de la hont, justament a l'encausa deu son vertadèr esmiraglant nom, plan segur : lo maravilhós país de l'aiga !

Qu'es tanben dens aquesta baura pingorlada aus delicats glacís mirgalhats qui neureish los ausèths limicòlas, los peishs e la flòra, creishent naturaument aquí en quiraulejant dens ua luxurianta vegetacion impausanta, enrambalejada !

Bordejant los aigavèrs e las saligas, lo huelhumi majestuós deus arbos suberplomant l'aiga aureish au passejaire curiós ua ombra solombrina e repausanta per la beutat d'esmiraglants paisatges shualicós, calmes, apatzants. Qu'es donc dens aquestes sites pintorescs beròjament majestuós de nòsta hòrt lugrejanta Aquitània, que desiri a còps, de temps en quan pensatiu e curiós, e'm concentrar per meditar, pensar, soscar sus la vita primitiva, lo delici emocionau deu banh amniotic, la recèrca de la matèria purmèra hasent viver la necessària existéncia deu monde. Que quidè !

Qu'es donc d'aqueth delicat perceptiu, sentimentau e sciencós superbèth limon, que au miei de nosautes, ns'èm tots hèits !